

KRATKI UVOD U EKOAKTIVIZAM

ZAŠTO
OBILJEŽAVAMO
DAN PLANETA
ZEMLJE?

▶ FESTIVAL ZNANOSTI U SUSEDGRADU TRIBINA "EKOLOŠKO DANAS"

- Tribina „Ekološko danas“ najstarija je kontinuirana ekološka tribina u Zagrebu, nastala kada smo sve veći broj proekoloških tema, koje su se s obzirom na prirodne karakteristike našeg susedgradskog kraja i njegovu industrijsku i urbanu dinamiku javljale na našoj tribini „Ljudi pitaju“, pretvorili u novu, proekološku tribinu, Bilo je to, sada već davne 1989.godine. Kada se Centar, prvenstveno u sklopu svojih proekoloških programa priključio „Festivalu znanosti“, odlučili smo da teme festivala interpretiramo i u sklopu Tribine „Ekološko danas“.

Predavač: Leo Prebanić, prof.

ZAŠTO OBILJEŽAVAMO DAN PLANETA ZEMLJE?

- Dan planeta Zemlje je jedan od dva međunarodno priznata dana kojima se obilježava borba za očuvanje prirodnih bogatstava i ljepota našeg planeta. Budući su ta prirodna bogatstva i ljepote već prilično narušeni našim ljudskim djelovanjem, najčešće govorimo o potrebi očuvanja bioraznolikosti i ekološke ravnoteže planetarnog prirodnog sustava. Svijest o potrebi takvog djelovanja pojavila se već prilično rano, krajem 60-tih i početkom 70-tih godina 20. stoljeća, najprije u SAD-u.

▶
Za preciznije podatke poslužit ćemo se internetskom tražilicom u koju ćemo upisati "Dan planeta Zemlje". Ja ću ovdje citirati dvije internetske stranice čiji se opisi dopunjuju:

- „Dan planeta Zemlje je prvi puta obilježen 22. travnja 1970. u SAD-u, s početkom buđenja svijesti o očuvanju okoliša i utjecaja ljudskog djelovanja na prirodu. Američki senator Gaylord Nelson godinu dana prije zgrozio se nad posljedicama izljeva nafte uz obalu Kalifornije te je, vrativši se u američki parlament, izborio da se 22. travnja proglasi nacionalnim danom proslave planeta Zemlje. Naziv Earth Day prvi je puta upotrijebio gradonačelnik San Francisca u proglasu 1969. kojim je odlučeno da se na području San Francisca taj dan slavi kao Dan planeta Zemlje. (www.goo.hr)

TRAVANJ, 2021

22 DAN PLANETA ZEMLJE

TRA

ISTRAŽITE ŠTO JE EKOLOŠKI OTISAK I IZRAČUNAJTE SVOJ KORISTEĆI POVEZNICU NA EARTHDAY.ORG STRANICI. RAZGOVARAJTE O NAČINIMA KAKO SMANJITI EKOLOŠKI OTISAK. ORGANIZIRAJTE EKOLOŠKU AKCIJU U SVOJOJ ŠKOLI. UPOZNAJTE SE S DJELOVANJEM UDRUGA U HRVATSKOJ KOJE SE BAVE ZAŠTITOM OKOLIŠA. RAZGOVARAJTE O UTJECAJU KLIMATSKIH PROMJENA NA ŽIVOT NA PLANETI, ISTRAŽITE GDJE SVE MOŽEMO UOČITI DJELOVANJE KLIMATSKIH PROMJENA U RH.

DETALJI DOGAĐAJA ZAŠTO SE OBILJEŽAVA?

Dan planeta Zemlje je prvi puta obilježen 22. travnja 1970. u SAD-u, s početkom buđenja svijesti o očuvanju okoliša i utjecaja ljudskog djelovanja na prirodu. Američki senator Gaylord Nelson godinu dana prije zgrozio se nad posljedicama izljeva nafte uz obalu Kalifornije te je, vrativši se u američki parlament, izborio da se 22. travnja proglasi nacionalnim danom proslave planeta Zemlje. Naziv Earth Day prvi je puta upotrijebio gradonačelnik San Franciscu u proglašenju 1969. kojim je odlučeno da se na području San Franciscu taj dan slavi kao Dan planeta Zemlje.

Ubrzo poslije, američki je parlament donio cijeli niz zakonskih uredbi kao odgovor na sve očitiju ekološku krizu. Slično buđenje ekološke svijesti javilo se i u drugim djelovima svijeta. Ujedinjeni narodi proglasili su 2009. godine 22. travnja „Međunarodnim danom majke Zemlje“. Danas se dan obilježava u cijelom svijetu, svake godine s posebnim fokusom, ali uvijek jednakim ciljem – razmišljanjem o i djelovanjem u smjeru smanjenja čovjekovog štetnog učinka na okoliš.

PRIJEDLOG AKTIVNOSTI

Istražite što je ekološki otisak i izračunajte svoj koristeći [poveznicu na earthday.org stranici](#). Razgovarajte o načinima kako smanjiti ekološki otisak.

Organizirajte ekološku akciju u svojoj školi. Upoznajte se s djelovanjem udruga u Hrvatskoj koje se bave zaštitom okoliša.

Razgovarajte o utjecaju klimatskih promjena na život na planeti, istražite gdje sve možemo uočiti djelovanje klimatskih promjena u RH.

Novi priručnik za srednje škole – DOOR 'Klima je i naš izbor': [poveznica](#)

Nastavna jedinica: [Održivi razvoj u mojoj zajednici](#)

Globalni cilj za održivi razvoj 13 – Poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica

Pišite nam!

Pitanja, komentare i prijedloge GOOD inicijativi možete poslati putem [kontakt](#) obrasca.

Pratite nas na društvenim mrežama!

Nove objave

- 📄 Kako podučavati o LGBTIQ temama? – edukacija za nastavnike/ice
- 📄 Što muči odgoj i obrazovanje pred lokalne izbore?
- 📄 Obrada stereotipa i predrasuda u nastavi – edukacija za nastavnike/ice
- 📄 Otvoreno pismo: GOOD inicijativa traži ozbiljnost i pripremu pri uvođenju Građanskog odgoja i obrazovanja u zagrebačke škole
- 📄 Podrška iz sustava socijalne skrbi izjednačavanju obrazovnih mogućnosti i pristupa obrazovanju

Ta nam dva citata, osim o povijesti Dana planete Zemlje, govore o još jednoj važnoj činjenici - ulozi građana, građanskih inicijativa i udruga za zaštitu okoliša i prirode u svim aktivnostima vezanim za očuvanje okoliša i prirode

- „Ideja obilježavanja Dana planeta Zemlje prvi je put predstavljena 1969. godine, no službeno se obilježava od 1992. kada je na Konferenciji Ujedinjenih naroda (UN) o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru usklađen dalekosežni program za promicanje održivog razvoja. Godine 2009. Opća skupština UN-a je 22. travnja proglasila međunarodnim Danom planeta Zemlje, koji je prvi put obilježen 22. travnja 1970. na sveučilištima SAD-a. Danas se obilježava u 190 zemalja svijeta, a u Hrvatskoj se obilježava od 1990. godine, uz značajan angažman udruga za zaštitu okoliša i prirode“.
- (www.zzjzdnz.hr/hr/zdravlje/okolis-i-zdravlje/838)

▶
Dakle, ako želimo malo više naučiti o ekoaktivizmu ili se čak uključiti u neke od akcija, dobar je način da se upoznamo s nekim od udruga za zaštitu okoliša i njihovim djelovanjem.

- Pitanje za vas:

Znate li za neku od svjetskih ili naših udruga za zaštitu okoliša?

Znate li neke poznate ličnosti koje su angažirane u promicanju zaštite okoliša i borbe protiv klimatskih promjena?

Jedna od najpoznatijih, najaktivnijih, a ujedno i najstarijih svjetskih udruga je **Greenpeace**, s čijim se radom možemo upoznati na njihovim internacionalnim internetskim stranicama (www.greenpeace.org), ali i na internetskim stranicama hrvatske podružnice Greenpeacea (www.greenpeace.org/croatia):

O nama

Načela

Greenpeace svojim nenasilnim, kreativnim djelovanjem krči put prema zelenijem i mirnijem svijetu te se bori protiv sustava koji ugrožavaju naš okoliš.

TKO SMO

Globalna organizacija

Greenpeace se sastoji od 27 neovisnih nacionalnih i regionalnih organizacija u više od 55 zemalja diljem svijeta.

SAZNAJ VIŠE

Greenpeace u Hrvatskoj

U Hrvatskoj djelujemo od 2012. godine. Od tada smo vodili kampanje za održivo ribarstvo, protiv TE Plomin C i eksploatacije nafte iz Jadrana u okviru koalicije "SOS za Jadran", za korištenje obnovljivih izvora energije te protiv jednokratne plastike.

NAŠE KAMPANJE

Aktiviraj se

Želiš se uključiti u naš rad ili podržati naše djelovanje? Ovdje možeš saznati kako.

SAZNAJ VIŠE

- „Da bi održao svoju neovisnost, Greenpeace ne prihvaća donacije vlada i korporacija nego se oslanja na priloge pojedinaca koji nas podržavaju te na potpore zaklada. Greenpeace vodi kampanje protiv uništavanja okoliša od 1971. kada je mali brod s volonterima i novinarima doplovio na Amchitku, otok sjeverno od Aljaske, gdje je Vlada SAD-a provodila podzemna nuklearna testiranja. Ova tradicija „svjedočenja“ na nenasilan način nastavlja se i danas, a naši brodovi važan su dio svih naših kampanja“.

Kad su naše udruge u pitanju, jedna od najaktivnijih i najstarijih naših udruga za zaštitu okoliša je zagrebačka Zelena akcija.

The screenshot shows the website for Zelena Akcija (Friends of the Earth Croatia). The header includes the organization's logo and name, along with the international logo for Friends of the Earth. A navigation menu contains links for 'NASLOVNA', 'O NAMA', 'PROGRAMI', 'PROJEKTI', 'KAMPANJE', 'PUBLIKACIJE', 'MULTIMEDIJA', 'PODRŽITE I DONIRAJTE', 'TIM', 'KONTAKT', 'PRAVILA PRIVATNOSTI', and 'EN'. The main content area features a large image of a protest with signs that read 'OPREZI Bez biciklističke infrastrukture'. Below the image is the headline: 'Zelena akcija i Pravo na grad očekuju od budućeg gradonačelnika ili gradonačelnice i skupštinske većine zaokret u prometnoj pol...'. To the right of the image are three text snippets: 'Europske udruge zahtijevaju veća ulaganja u međunarodni željeznički promet', 'Dosta je prometnog kolapsa! Izadi na izbore!', and 'Dosta je kaosa sa smećem u Zagrebu! Izadi na izbore za promjene!'. Below these is a search bar with the text 'pretraži' and a search button. To the right of the search bar are social media icons for Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Instagram, and RSS. Below the social media icons is a section titled 'Pratite naš blog' with a background image of a protest. Further down is a 'DONIRAJTE' section with the text 'Aktivnosti Zelene akcije ovise o vašim donacijama.' and a tree icon. At the bottom of the page, there is a row of small thumbnail images representing various activities. Below the thumbnails is a section titled 'Europske udruge zahtijevaju veća ulaganja u međunarodni željeznički promet' with a date and time '10.05.21. 11:37' and a link 'TRANSPORT'. To the right of this section is a 'PRIJAVI SE NA e-mail bilten' button.

ZELENA AKCIJA (ZA) je nevladino, nestranačko, neprofitno i dobrovoljno udruženje građana i građanki za zaštitu okoliša, osnovano 1990. g., sa sjedištem u Zagrebu.

- Svojim radom želimo doprinijeti unaprjeđenju sustava zaštite okoliša na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini na način da potičemo promjene kroz kampanje, nenasilne direktne akcije, projekte, sudjelovanje javnosti u donošenju odluka i sl. Cilj našeg djelovanja je zaštita okoliša i prirode te poticanje razvoja prema niskougličnom društvu pri čemu se vodimo principima društvene pravde i sistemske promjene.
- Zelena akcija je članica najveće mreže udruga za zaštitu okoliša na svijetu Friends of the Earth.

- Internetske stranice Zelene akcije nam pokazuju koliko je razgranata njena djelatnost na domaćem i na međunarodnom planu. – dovoljno je, recimo, samo kliknuti na poveznicu „Projekti“, pa ćemo pod odrednicom „Aktualni projekti“ pronaći čitav niz zanimljivih projekata i uz njih povezanih aktivnosti, a pod odrednicom „Završeni projekti“ i čitavu malu povijest ekoaktivizma u Hrvatskoj, iako, naravno, ne potpunu ni po opsegu (aktivnosti čitavog niza drugih hrvatskih udruga kao npr. „Eko Kvarner“, „Zelena Istra“, „Sunce“(Split), „Eko Omblići“, „Brodsko ekološko društvo“, „Zeleni Osijek“ i mnogi drugi), ni po povijesnom dosegu.

Povijest ekoaktivizma na području Hrvatske seže u drugu polovinu 80-ih godina 20.st., da bi već 1992. predstavnici naših udruga za zaštitu okoliša sudjelovali na epohalnoj Konferenciji UN-a o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru.

- Osim što se od te konferencije počeo službeno u svijetu obilježavati Dan planeta Zemlje, na njoj je donesen i dugoročni plan aktivnosti u zaštiti okoliša **Agenda 21** i u široku upotrebu je ušao pojam **održivi razvoj**.

Održivi razvoj, (uravnoteženi razvoj ili postojani razvoj) je gospodarski razvoj koji u potpunosti uzima u obzir djelovanje gospodarske aktivnosti na okoliš i osniva se na obnovljivim izvorima dobara. Naziv je prva upotrijebila britanska političarka Barbara Ward 1969., a preporučan je i uveden u praksu na Konferenciji o okolišu i razvoju UN-a u Rio de Janeiru 1992. Osnovna je postavka održivoga razvoja: povećanje dobrobiti mjeri se povećanjem kvalitete života pojedinca i sveukupnog stanovništva, a ne povećanjem količine proizvedenih ili utrošenih materijalnih dobara ili energije.

Puno slikovitiju i mladima primjereniju definiciju, točnije tumačenje, pojma održivog razvoja dala je jedna od najaktivnijih naših udruga ODRAZ - Održivi razvoj zajednice, u kratkom animiranom filmu, koji se može pogledati na njihovim internetskim stranicama, www.odraz.hr

Videogalerija

Galerija slika

U medijima

Što je to održivi razvoj?

Što je to održivi razvoj? Odgovor potražite u 3-minutnom animiranom filmu.

BRZI LINKOVI

O nama
Novosti
Projekti
Edukacija
Naše teme
Publikacije
Multimedija
Kontakt

PRATITE NAS!

O NAMA

ODRAZ - Održivi razvoj zajednice je organizacija civilnog društva koja potiče i pruža potporu provedbi promjena usmjerenih prema održivosti.

Udruga ODRAZ je korisnica institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

OSNOVNI PODACI

ODRAZ-Održivi razvoj zajednice
Ljudevita Posavskog 2/4,
HR - 10 000 Zagreb
T +385 1 4655 203
F +385 1 4655 200
E ured@odraz.hr
OIB 546 567 08838
IBAN
HR3923600001101495390

Pojam održivog razvoja postao je glavni pojam u suvremenim razmišljanjima o globalnoj ekološkoj problematici bacajući pomalo u drugi plan pojam zaštite okoliša i ulogu udruga za zaštitu okoliša, pa iako su one sudjelovale i u narednim konferencijama UN -a u Johannesburgu 2002. godine popularno nazvanoj „Rio+10“ i ponovo u Rio de Janeiru 2012. („Rio+20“) njihovi se prijedlozi nisu baš prihvaćali, a sami su predstavnici nevladinih udruga konferenciju u Riju 2012.-e nazvali „totalnim promašajem.

Vlade svjetskih zemalja, naročito onih najrazvijenijih, počeli su se vraćati starim obrascima ponašanja, zapisujući zaštitu okoliša i održivi razvoj u svoje dokumente bez velikih izgleda da će zapisano i primijeniti. Išli su čak tako daleko da su pokušali ignorirati, pa čak i negirati sve prisutniji **fenomen klimatskih promjena** koji je pokazao da se loš odnos prema okolišu vraća s kamatama.

Došao je ponovo trenutak za buđenje ekoaktivizma, a štafetu su ovaj puta preuzeli školarci, točnije *švedska učenica Greta Thunberg*.

Greta Thunberg, rođena je 3. siječnja 2003. godine u Stockholmu, globalno je poznata švedska okolišna aktivistica. Godine 2018. inicirala je „Školski štrajk za klimu“, koji je privukao svjetsku pažnju medija. Nakon toga postala je jedna od vodećih figura svjetskog pokreta za zaštitu okoliša, osobito u pogledu teme klimatskog globalnog zatopljenja.

[Wikipedia](#)

Dakle ponovo se pokazalo važnim i nužnim da mi građani preuzmemo aktivnu ulogu u stvaranju svijeta u kakvom želimo živjeti, a budući, kako kaže Greta, „nitko nije premalen da napravi razliku“ („Nobody is too small to make a Difference“), to je prilika i za vas.

Vidjeli smo da i dalje postoje i djeluju, kod nas i u svijetu brojne aktivističke grupe i udruge za zaštitu okoliša i prirode. Vidjeli smo i da je moguće i samostalno smisliti i započeti neku akciju.

Što ćete Vi učiniti?